

NÁHODNÉ ŤAŽBY V EURÓPE A ICH VPLYV NA VÝVOJ TRHU S DREVOM, CENY A ZDROJE SORTIMENTOV SUROVÉHO DREVA

Jozef Suchomel – Miloš Gejdoš

Abstract

This paper deals with the development of incidental felling analysis in Europe according to the wind calamities of the past decade and their influence on the wood and wood products market development in selected Central European countries. The paper evaluates the influence of the wind calamities on the price development of selected wood assortments, economic impact on wood market and wood processing capacities. The price development for the period of 2000 to February 2008 had been analyzed. The information can be used in wide context for the long term planning of wood producers, the preparation of the exploitation process, time of felling and the selection of trade partners.

Key words: *wind calamities, prices of raw-wood assortments, timber market, assortments*

ÚVOD

V súvislosti s nastupujúcim celosvetovým trendom zmien globálnej klímy dochádza čoraz častejšie k prudkým výkyvom počasia, ktoré so sebou prinášajú aj veterné smršte, ktoré sú v hlavnej miere príčinou náhodných ťažieb lesov v celej Európe. Jednou z príčin môže byť aj to, že väčšina lesných porastov má nevyhovujúce drevinové zloženie (napr. známa smreková mánia z minulých storočí). Výskumy však potvrdili, že niektorým víchriciam a orkánom ($180 - 200 \text{ km.h}^{-1}$) nie je schopný odolať žiadny lesný porast. Vetrové kalamity patria, hlavne čo sa týka objemu, medzi najhlavnejšiu príčinu náhodných ťažieb v celej Európe. Je potrebné však podotknúť, že ďalšiu hrozbu predstavuje napadnutie lesných porastov podkôrnym hmyzom (v poslednom období hlavne v SR). Táto hrozba už nadobudla reálne črty, a predstavuje reálny problém, s ktorým sa budú musieť lesníci v najbližšej budúcnosti vysporiadať.

To že náhodné ťažby v poslednom období naberajú na intenzite a sile výskytu, má samozrejme ďalekosiahle následky čo sa týka vplyvu na trh s drevom (vzniká prebytok dreva na trhu) k čomu sa pridáva ďalší negatívny faktor a to globálna ekonomická kríza čo spôsobuje problémy mnohým spracovateľom dreva.

Z hľadiska dôležitosti je teda príspevok venovaný hlavne vývoju vetrových kalamít v poslednom období a posúdením ich vplyvu na vývoj trhu s drevom, ceny a reálne dostupné zdroje sortimentov surového dreva vo vybraných krajinách strednej Európy.

1. EURÓPSKE VETROVÉ KALAMITY

1.1 Situácia v Európe

Fenomén vetrových kalamít v posledných 20 rokoch čoraz viac nadobúda na význame aj v súvislosti s globálnymi zmenami klímy. Potvrdilo sa, že sile niektorých orkánov a víchríc sa nedokáže ubrániť žiadny lesný porast. V tabuľke 1 je prehľad najväčších škôd spôsobených vetrovými kalamitami v poslednom dvadsaťročí. Čo sa týka objemu, tak najhoršou veternou kalamitou, ktorá postihla Európu bol orkán Lothar (26. 12. 1999), ktorý dosahoval rýchlosť vetra až 259 km.h⁻¹ v južnom Nemecku. Orkány Vivian (27. 2. 1990) a Wiebke (29. 2. – 1. 3. 1990) mali rýchlosť vetra vyššiu ako 200 km.h⁻¹ (Kunca, Zúbrik, 2006). Z tabuľky je zrejmé, že intenzita vetrových kalamít sa stupňuje, pričom len v posledných troch rokoch (2005-2008) dosiahol objem poškodenia porastov vetrovými kalamitami viac ako 160 mil. m³ dreva, pričom za prvé štyri mesiace roku 2008 postihli Strednú Európu a zvlášť Rakúsko už dve veterné smršte. Táto intenzita náhodných ťažieb spôsobuje v súčasnosti prebytok drevnej hmoty na trhu v celej Strednej Európe. Subjekty v niektorých postihnutých krajinách zareagovali na vzniknutú situáciu viacerými opatreniami (absolútne zastavenie ťažby, bezénovanie dreva a podobne). Ani tieto opatrenia však v dnešnej dobe nezabránili prebytku hmoty na trhu, pretože rozsah kalamít a ich intenzita sa postupne vystupňovala. Zlú situáciu zhoršila globálna ekonomická kríza a klesajúci dopyt po výrobkoch z dreva, čo spôsobilo problémy mnohým spracovateľom dreva a opätovne sa znížil dopyt po prebytkovom dreve. Tieto faktory mali za následok významný pokles cien sortimentov surového dreva v celom Európskom regióne. Na Slovensku sa však neprijali nijaké opatrenia, ktoré by mohli ovplyvniť trh s drevom, čo je obrovská chyba pre lesnícke subjekty, na ktoré je vyvíjaný tlak, aby znižovali ceny drevnej suroviny. Tento fakt bohužiaľ len potvrdzuje tú skutočnosť, že zo strany slovenských producentov dreva v tomto smere chýba akákoľvek marketingová stratégia (dlhodobá, krátkodobá) a schopnosť pružne reagovať na zmeny na trhu s drevom a prijímať účelné protiopatrenia. Ak opäť nezasiahnu nepredvídateľné okolnosti je možné predpokladať, že koncom roku 2008 dôjde na trhu s drevom k opätovnému oživeniu.

Tabuľka 1 Najväčšie škody spôsobené vetrovými kalamitami v Európe od roku 1990 (zdroj:Holzkurier 2008)

Rok	Meno	Miesto najväčších škôd	Objem
1990	Vivian, Wiebke	Stredná Európa	>100 mil. m ³
1999	Lothar	Francúzsko, Nemecko, Švajčiarsko	180 mil. m ³
2002	Uschi	Rakúsko, Česká republika	6 mil. m ³
2004	Silvio	Slovensko	8 mil. m ³
2005	Erwin, Gudrun	Škandinávia, Pobaltie	85 mil. m ³
2007	Per	Švédsko	12 mil. m ³
2007	Kyrill, Olli	Stredná Európa	>55 mil. m ³
2008	Paula	Rakúsko	>3,4 mil. m ³
2008	Emma	Stredná Európa	>5 mil. m ³

1.2 Situácia v SR

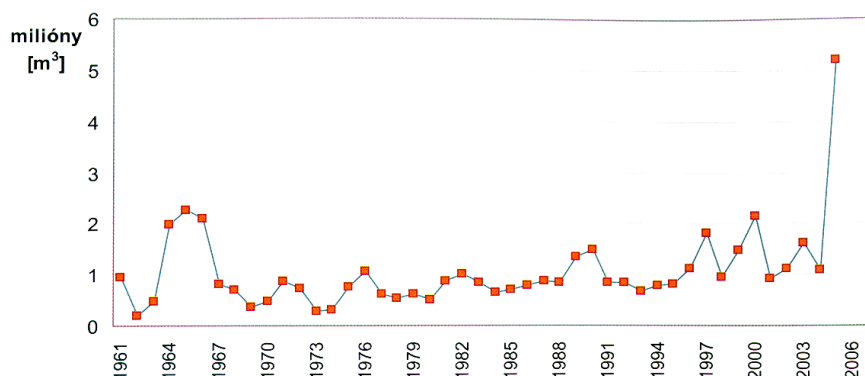
Na Slovensku, tak ako vo väčšine Európskych štátov, predstavujú vetrové kalamity najčastejšiu príčinu a najväčší rozsah náhodných ťažieb. Vetrové kalamity majú aj z historického pohľadu veľký rozsah (tabuľka 2). Rozsahovo bola jednou z najväčších

vetrových kalamít, kalamita z novembra 1964 v rozsahu cca 5,100 mil. m³. V drvivej väčšine išlo o porasty ihličnatých druhov drevín. Vetrová kalamita v roku 1976 svojim objemom prekročila objem 1 mil. m³ (Konôpka, 1980). Kalamita väčšieho rozsahu opäť postihla Slovensko v roku 1996. Konkrétne zasiahla hlavne oblasť Horehronia (OZ Čierny Balog, LS Osrblie). Celkový rozsah kalamity predstavoval cca 1,5 mil. m³. Vďaka enormnému úsiliu lesníkov a špecialistov, ktorí sa podieľali na jej spracovaní, sa následky tejto vetrovej kalamity podarilo odstrániť takmer ukážkovo, a dnes na jej mieste rastú nové zabezpečené lesné porasty. Najväčšia vetrová kalamita za posledné obdobie postihla Slovensko 19. 11. 2004 najmä v oblasti Vysokých Tatier.

Tabuľka 2 Objem poškodeného dreva po niektorých kalamitách na Slovensku (Konôpka, Konôpka, 2005b)

Rok	Objem kalamitného dreva	Opis
1964	5 mil. m ³	Vetrové polomy
1976	1,2 mil. m ³	Vetrová v januári, celoplošne
1996	1,5 mil. m ³	Kalamita Horehronie
2004	5,3 mil. m ³	Kalamita najmä V. Tatry

Vetrové polomy v lesoch SR sa vyskytujú každoročne. Často sa vzájomne prelinajú (ešte sa nespracovali prvé a už k nim pribudnú ďalšie), čo komplikuje určenie rozsahu kalamity. Preto je najvhodnejšie ohrozenie vetrom posúdiť podľa objemu realizovaných náhodných ťažieb v dôsledku tohto škodlivého činiteľa (Kunca, Zúbrik, 2005). Objem náhodnej ťažby v dôsledku vetrových polomov má stúpajúcu tendenciu (obrázok 1). Napriek tomuto faktoru nie je zo strany lesníckych subjektov prijatá žiadna ucelená koncepcia pre obchod a trh s drevom, ktorá by bola využiteľná pre takéto prípady ale aj v bežnej reálnej praxi.

Obrázok 1 Objem náhodnej ťažby v dôsledku vetrových polomov na Slovensku od roku 1961 (Konôpka, Konôpka, 2005b)

Vývoj vetrových kalamít jasne poukazuje na to, že s týmto faktorom sa budeme musieť v budúcnosti vysporiadať čoraz častejšie. Preto ak si chcú lesnícke subjekty udržať konkurencieschopnosť a stabilitu príjmov (príjmy z predaja dreva sú najpodstatnejšou časťou príjmov LH), budú nútené prijať opatrenia, ktoré aj v takýchto prípadoch stabilizujú trh s drevom. Potrebná je sústavná analýza trhu s vypracovávaním marketingových analýz, ktoré doposiaľ u väčšiny lesníckych subjektov absentujú.

2. ANALÝZA ZDROJOV DREVNEJ SUROVINY V SR A VPLYV NÁHODNÝCH ŤAŽIEB

Pre obmedzený rozsah príspevku uvádzame len vývoj v SR, hoci vplyv náhodných ťažieb sa na štruktúre ťažieb a dodávok sortimentov surového dreva prejavuje takmer vo všetkých stredoeurópskych krajinách. Vyhodnotené boli údaje za roky 2000 - 2006. Rok 2007 ešte nebolo možné do hodnotenia zaradiť, pretože výsledky za tento rok sú ešte len predmetom spracovania.

Pre roky 2001 - 2006 boli použité údaje zo Zelenej správy Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Pre rok 2000 neboli k dispozícii kompletne údaje, preto boli doplnené z "*Permanentnej inventarizácie lesa*", ktoré boli prenasobené koeficientom 0,9 a percentom dodávok, pretože zvyšok predstavujú straty.

V tabuľke 3 je znázornený vývoj ročných ťažieb a dodávok sortimentov surového dreva na Slovensku. Pri komplexnom pohľade je možné konštatovať postupné zvyšovanie ročných etátov ťažieb, pričom maximum dosiahla ťažba v roku 2005 na čo mala podstatný vplyv kalamita z konca roku 2004, pričom je badateľný podstatný nárast dodávok len ihličnatých surových kmeňov a dreva na pni z kalamitného dreva. Podstatný je aj fakt poklesu podielu vlákninového dreva, čo svedčí o rýchlom a zodpovednom spracovaní poškodených porastov

Zvyšovanie ťažby dreva je však problém komplexnejšieho charakteru. Závisí napr. od strojového vybavenia jednotlivých vlastníkov lesa, ktoré zatiaľ neumožňuje výkonnejšiu a hospodárnejšiu ťažbu dreva, stupňa ochrany lesov ap. Taktiež sa v budúcnosti dostane na popredné miesta otázka certifikácie lesov, v ktorej Slovensko veľmi výrazne zaostáva za priemerom EÚ. Táto skutočnosť môže v budúcnosti veľmi výrazne ovplyvňovať dopyt po surovom dreve, a tým aj možnosti jeho predaja (tabuľka 3).

3. VPLYV VETROVÝCH KALAMÍT NA VÝVOJ TRHU S DREVOM A CIEN DREVA

Od rozsahu náhodnej ťažby a rýchlosti jej spracovania sa priamoúmerne vyvíja aj kvalita dreva z takejto ťažby. Čím rýchlejšie a kvalitnejšie kalamitu spracujeme, tým sa znižuje riziko druhotného poškodenia (prvotné vzniká samotnými vetrovými polomami). Pre obmedzený rozsah príspevku sme sa zamerali na sortimenty ihličnatej piliarskej guľatiny (väčšina vetrových kalamít postihla ihličnaté porasty), lebo z hľadiska podielu medzi jednotlivými sortimentmi tvorí väčšinu. Práve od druhu, rozsahu a rýchlosti spracovania kalamity, závisí to, do akej miery sa znehodnotia sortimenty piliarskej guľatiny na úroveň sortimentov vlákninového, alebo palivového dreva.

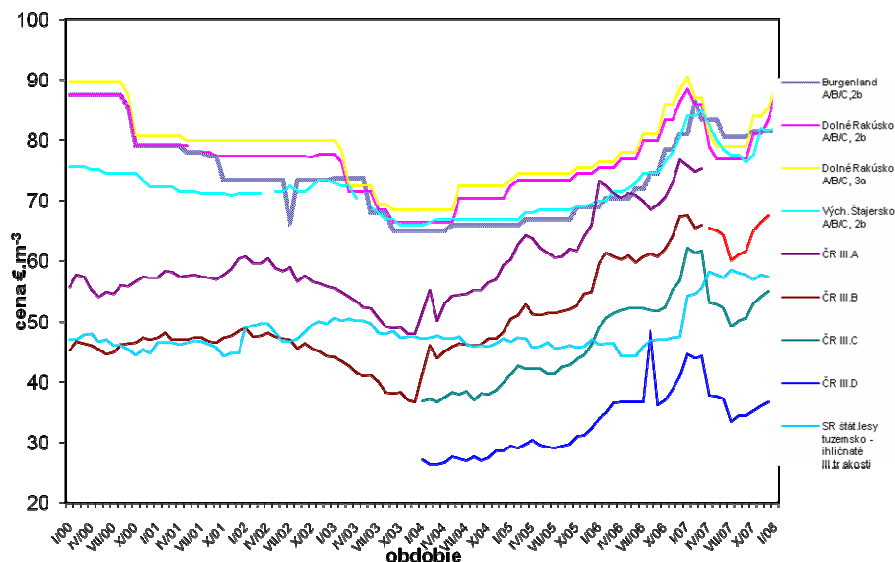
Tabuľka 3 Vývoj a výška ročných ťažieb a dodávok sortimentov v Slovenskej republike v tis. m³ (Zelená správa., 2007)

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%
Ihličnaté drevo														
Výrezy I. triedy akostí	1.402	0,05	5.916	0,21	3.153	0,11	2.604	0,08	1.078	0,03	0,285	0,005	0,307	0,006
Výrezy II. triedy akostí	17.342	0,60	24.597	0,89	25.012	0,87	18.443	0,55	17.356	0,43	7.072	0,114	8.941	0,187
Výrezy III. triedy akostí	1595,16	55,19	1419,742	51,44	1577,655	54,71	1765,396	52,31	2198,976	54,48	3147,582	50,567	2922,762	61,076
Stĺpy	5,608	0,19	2,652	0,10	2,422	0,08	10,674	0,32	4,481	0,11	20,939	0,336	0,558	0,012
Banské drevo	14,74	0,51	22,016	0,80	16,377	0,57	18,312	0,54	30,034	0,74	17,167	0,276	14,519	0,303
Zrde	9,972	0,34	20,800	0,75	11,187	0,39	11,238	0,33	14,107	0,35	75,003	1,205	13,072	0,273
Vlákňinové drevo	1096,521	37,93	926,126	33,56	1039,454	36,05	1258,633	37,29	1336,954	33,12	1373,033	22,058	1017,480	21,262
Lesné štiepky	-	-	4,387	0,16	1,273	0,04	1,802	0,05	3,722	0,09	15,203	0,244	69,277	1,448
Palivové drevo	117,979	4,08	122,986	4,46	133,548	4,63	161,440	4,78	155,423	3,85	136,198	2,188	142,462	2,977
Drevo na pni	27,042	0,94	72,119	2,61	34,512	1,20	49,926	1,48	86,154	2,14	772,182	12,405	308,872	6,454
Surové kmene	4,769	0,16	138,622	5,02	39,096	1,36	76,644	2,27	187,933	4,66	659,936	10,602	287,177	6,001
Spolu ihličnaté	2890,535	100,00	2759,963	100,00	2883,689	100,00	3375,112	100,00	4036,217	100,00	6224600	100,00	4785,427	100,00
Listnaté drevo														
Výrezy I. triedy akostí	10,743	0,40	7,428	0,25	7,603	0,26	3,042	0,10	7,265	0,23	5,689	0,18	5,445	0,177
Výrezy II. triedy akostí	43,276	1,62	36,894	1,21	36,817	1,27	29,205	0,98	39,631	1,24	33,664	1,09	34,422	1,116
Výrezy III. triedy akostí	679,735	25,46	800,789	26,30	714,445	24,66	714,856	23,99	855,222	26,69	974,957	31,68	1129,882	36,648
Banské drevo	1,741	0,07	6,007	0,20	15,735	0,54	14,477	0,49	7,700	0,24	24,766	0,80	5,016	0,163
Listnaté žrde	0,455	0,02	381,000	0,01	0,286	0,01	0,379	0,01	0,309	0,01	1,194	0,04	0,639	0,021
Vlákňinové drevo	1732,029	64,86	1856,234	60,97	1915,479	66,11	1957,516	65,68	2059,751	64,29	1867,529	60,68	1505,667	48,836
Lesné štiepky	2,255	0,08	11,357	0,37	14,459	0,50	21,396	0,72	20,027	0,63	7,223	0,23	83,861	2,720
Palivové drevo	101,344	3,80	145,368	4,78	125,289	4,32	142,797	4,79	148,715	4,64	125,953	4,09	164,613	5,339
Drevo na pni	97,777	3,66	141,131	4,65	57,852	2,00	83,097	2,79	39,922	1,25	27,671	0,90	119,158	3,865
Surové kmene	0,939	0,04	38,395	1,26	9,547	0,33	13,442	0,45	25,543	0,80	8,954	0,29	34,379	1,115
Spolu listnaté	2670,294	100,00	3044,338	100,00	2897,512	100,00	2980,207	100,00	3204,085	100,00	3077,600	100,00	3083,082	100,000
Spolu	5560,829	-	5804,301	-	5781,201	-	6355,319	-	7240,302	-	9302,200	-	7868,509	-

3.1 Piliarska guľatina drevín smrek a jedľa

Vývoj v Rakúsku

Na obrázku 2 je znázornený vývoj cien piliarskej guľatiny drevín smrek a jedľa vo vybraných Spolkových krajinách Rakúska v porovnaní so SR a ČR od roku 2000 až po začiatok roka 2008.

Obrázok 2 Vývoj cien piliarskej guľatiny smreka a jedle vo vybraných Spolkových krajinách Rakúska, ČR a SR

Vplyv veľkých vetrových kalamít z konca roku 1999 sa prejavil na mierne klesajúcom trende cien piliarskej guľatiny v Rakúsku. Pri sortimente A/B/C 2b v Burgenlande, ceny z maximálnej úrovne v I/2000 – 87,6 klesli na 65 €·m⁻³ v IV/2004 (pokles o 26 %). Rovnaký sortiment v Dolnom Rakúsku mal podobný cenový vývoj (z 87,6 €·m⁻³ v I/2000, klesli ceny na 66,5 €·m⁻³ – pokles o 24,9 %). Rovnaký sortiment vo východnom Štajersku má mierne odlišný priebeh, keď spočiatku ceny mierne klesali z maximálnej hodnoty 75,6 €·m⁻³ až na 70,9 €·m⁻³, ale od V/2002 začali stúpať až na 73,5 €·m⁻³, v roku 2003 však začali mierne klesať (66 €·m⁻³ v roku 2004).

Po kalamitách z konca roku 2004 a z roku 2005 môžeme konštatovať, že vplyvom zvýšeného dopytu a mierne sa zvyšujúcich cien surového dreva v zahraničí nedošlo k ich výraznému poklesu. Možno konštatovať, že smreková guľatina bola nad úrovňou roku 2004. Vzhľadom na dopyt však zostávali ceny kalamitného dreva relatívne vysoké. Tieto tvrdenia potvrdzuje aj vývoj cien sortimentov smreka a jedle v Rakúskych krajinách, kde u sortimentu A/B/C, 2b v Burgenlande zostali ceny v prvom štvrtroku nezmenené (66 €·m⁻³) a v druhom štvrtroku stúpili dokonca o 1 €·m⁻³. V Dolnom Rakúsku u toho istého sortimentu dokonca ceny stúpili o 3 €·m⁻³.

Výrazne na vývoj cien v Rakúsku vplývali kalamity z roku 2007 (Kyrill 47 mil. m³). Začiatkom roku 2007 dosiahli ceny v Rakúskych spolkových krajinách svoje maximum, vetrové kalamity, ktoré postihli najviac Rakúsko, však spôsobili, že aj napriek prijatým opatreniam (napr. úplné zastavenie ťažby ihličnatých drevín), ceny dreva začali klesať, vplyvom viacerých príčin (podhodnotený stav, špekulatívna atmosféra, drevospracovatelia neoznámili rozsah dohodnutých nákupných zmlúv, umelé rozširovanie kalamitných plôch

pre lepšie využitie harvesterových technológií) (HOLZKURIER č. 29/2007) V poslednom štvrtroku sa však trh opäť stabilizoval a ceny opäť mierne stúpili. V Nemecku, ktoré bolo vetrovou kalamitou (Kyrill) postihnuté najviac, neurobili všetky opatrenia, preto, aby stabilizovali trh, čo bolo nanajvýš kontraproduktívne. Situáciu čiastočne zachránilo niekoľko faktorov: 1) Redukcia cien sa uskutočnila neskôr, ako po veľkých škodách v minulosti, 2) 2 mil. m³ kalamitného dreva sa mohlo obchodne využiť za staré ceny. Kalamity zo začiatku roku 2008 však opäť zmarili pozitívne vyhliadky na stabilizáciu trhu s drevom v Rakúsku.

Vývoj na Slovensku a v ČR

Na obrázku 2 je znázornený vývoj cien piliarskej guľatiny smreka a jedle v Českej republike a Lesoch SR š.p. v tuzemsku.

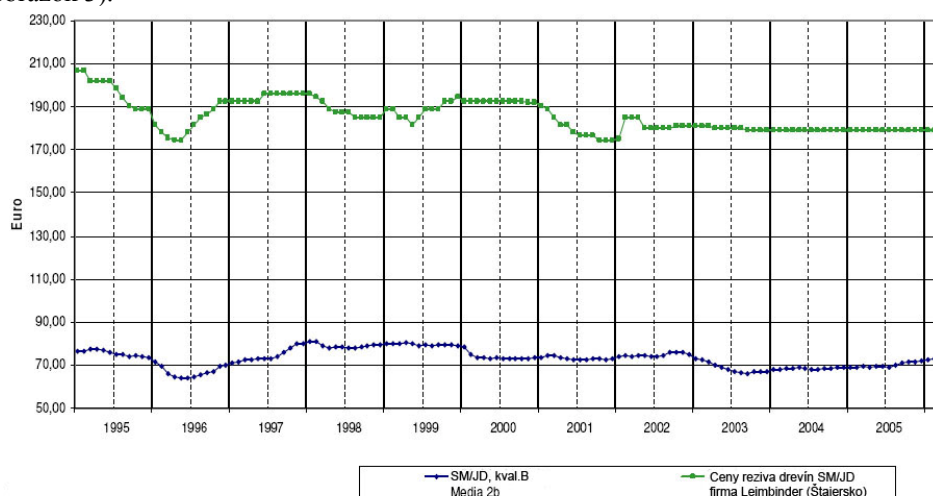
Vývoj cien piliarskej guľatiny v ČR mal zo začiatku sledovaného obdobia mierne stúpajúci trend až po začiatok roku 2002 (III.A – 60,8 €·m⁻³). V tomto období nastal prudší pokles cien a skončil sa až na konci roku 2003 (III.A – 48,4 €·m⁻³ – pokles o 20,4 %) čo možno prisudzovať hlavne menším vetrovým kalamitám a hlavne poškodeniu dreva podkôrnym hmyzom. Ceny tak približne kopírovali európsky trend znižovania cien dreva v tomto období. Od tohto obdobia zaznamenali ceny všetkých piliarskych sortimentov v ČR postupný nárast až do konca roku 2006 (XII/2006 sortiment III.A – 76,8 €·m⁻³ – celkový nárast o 37 %), takže je zrejmý nárast cien v stredoeurópskom priestore do konca roku 2006 (Suchomel, Gejdoš, 2008). Začiatkom roku 2007 začali ceny klesať a tento trend si udržali až do júla 2007 na čom mali výrazný podiel vetrové kalamity zo začiatku roku 2007, ktoré vo výraznej miere postihli aj Českú republiku. V predposlednom štvrtroku však začali opäť mierne rásť a začalo dochádzať k postupnej stabilizácii trhu, podobne ako tomu bolo v Rakúsku. Globálna hospodárska kríza a výskyt nových kalamít v roku 2008 však tento pozitívny trend opäť zastavili a oživenie trhu sa predpokladá až koncom roku 2008.

Vývoj cien v Lesoch SR š.p. pre tuzemsko trendy cenového vývoja nekopíroval, čo môže byť zapríčinené aj kalkuláciou bez rozlišovania druhu drevín a kvality piliarskej guľatiny (aj keď v posledných rokoch už boli rozlišované aspoň kvalitatívne triedy). Na cenový vývoj v Lesoch SR š.p. nemali vplyv žiadne z už uvedených faktorov a prakticky sa cena až do konca roku 2006, s menšími výkyvmi, drží okolo 47 €·m⁻³ (I/2000 – 47 €·m⁻³; XII/2006 – 47,5 €·m⁻³). Takáto konzervatívna cenová stratégia je rozhodne chybou. Významnejší nárast cien nastal až v roku 2007, keď ceny stúpili až na 58,6 €·m⁻³ v VII/2007. Čo možno prisudzovať čiastočne aj celoeurópskemu trendu v tomto období, keď v dôsledku nárastu drevospracovateľských kapacít a výraznejšiemu orientovaniu energetiky na obnoviteľné zdroje, stúpol dopyt po surovom dreve a aj jeho cena. Väčšiu zásluhu na tomto vývoji však možno skôr pripisovať silnejúcej korune a jej prepočtu na Euro (najmä rok 2007 a rok 2008). V predposlednom štvrtroku roku 2007 si ceny udržiavali prevažne stabilnú úroveň (okolo 57 €·m⁻³).

V sledovanom období sa potvrdilo, že kalamity môžu mať výrazný vplyv na vývoj trhu s drevom a cenotvorbu sortimentov surového dreva, aj keď nie vždy rovnakým spôsobom (najskôr pokles cien, v inom prípade ich nárast). Vývoj cien teda potvrdil, že okrem vplyvu rozsiahlych vetrových kalamít majú na vývoj cien aj mnohé ďalšie faktory (pribúdanie drevospracovateľských kapacít, prijaté opatrenia na reguláciu trhu s drevom zo strany niektorých štátov, resp. subjektov, následné kalamity spôsobené podkôrnym hmyzom, vývoj celosvetovej ekonomiky a s tým súvisiaci dopyt po výrobkoch z dreva atď). Najmä ohrozenie slovenských lesov podkôrnym hmyzom predstavuje závažný fakt, a v budúcnosti môže výrazne ovplyvniť trh s drevom.

3.2 Vývoj cien ihličnatého reziva

Vývoj cien ihličnatého reziva a výrobkov z dreva do značnej miery ovplyvňuje stratégia drevospracovateľov, ktorí často účelovo interpretujú a premietajú (často aj neopodstatnene) do cien svojich produktov vývoj cien sortimentov surového dreva (obrázok 3).

Obrázok 3 Porovnanie vývoja cien piliarskej guľatiny a cien ihličnatého reziva v Rakúsku (zdroj: Landwirtschaftskammer Österreich)

Aj iné práce (Suchomel, Gejdoš, 2006) potvrdili, že aj napriek kolísaniu cien sortimentov surového dreva a vzostupnej tendencie konkurencie v drevospracujúcom priemysle, si ceny ihličnatého reziva udržiavajú prevažne vyrovnanú hladinu, príp. mierne vzostupný trend cien sortimentov surového dreva v roku 2006 a 2007 využili drevospracovatelia na postupné zvýšenie cien reziva, avšak len v miernom rozsahu, pretože dynamickejšie zvýšenie cien by malo nepriaznivé následky na štruktúru drevospracujúceho priemyslu. Potvrdilo sa teda, že vetrové kalamity a náhodné ťažby v rozsahu do konca roku 2007 nemali prakticky žiadny významný dopad na vývoj cien reziva. Rok 2008 ukáže aký vplyv budú mať viaceré kalamity zo začiatku tohto roku na drevospracujúci priemysel a jeho štruktúru a celkový vývoj trhu po kríze.

4. ZÁVER

Z vývoja trhu so surovým drevom a s produktmi lesa je zrejmé, že element náhodných ťažieb predstavuje jeden zo základných faktorov ovplyvňujúcich tento trh, pričom sa majú na mysli najmä náhodné ťažby väčšieho rozsahu (nad 1 mil. m³). Podstatným činiteľom, ktorý v najväčšej miere náhodné ťažby vyvoláva je vietor. Reálne však treba začať uvažovať nad ďalším činiteľom, ktorým je podkôrný hmyz a reálne ohrozuje podstatnú časť lesných porastov Slovenska.

Ďalším podstatným faktom je, že slovenským lesníckym subjektom chýba akákoľvek stratégia a koncepcia nielen pre prípady rozsiahlejších náhodných ťažieb, ale aj pre bežný obchodný styk a trh s drevom. Jasne sa tento prípad potvrdil pri vetrovej kalamite z r. 2004, kedy neboli realizované všetky odporúčania projektu na spracovanie kalamity (Suchomel

a kol. 2004), kde predovšetkým nebola vypracovaná marketingová analýza obchodu a trhu s drevom a následné dopady tejto kalamity na trh s drevom a výrobkami z dreva.

Do budúca bude potrebné vypracovať odporúčania a strategické plány pre prípad rozsiahlejších náhodných ťažieb na báze jednotlivých lesníckych subjektov, pretože posledné obdobie len potvrdzuje dynamiku ich nárastu.

Predkladané informácie poukazujú na značnú odlišnosť vplyvu niektorých veľkých vetrových kalamít na trh s drevom a reakcie drevospracujúceho priemyslu, hlavne čo sa týka objemu dreva na trhu, vývoja jeho cien ap. Tu je opäť potrebné podotknúť, že na Slovensku chýba ucelená koncepcia lesníckych subjektov ako postupovať, nielen v takýchto prípadoch, ale aj v bežnom obchodnom styku.

LITERATÚRA

- EBNER, G: Brutale Paula, in: Holzkurier 05/2008 s. 5-7
- KUNCA, A., ZÚBRİK, M.: Vetrová kalamita z 19. Novembra 2004, Národné lesnícke centrum, Zvolen, 2006, ISBN 80-8093-006-6, 40 s.
- KONÔPKA, J., 1980: Rozbor vetrovej kalamity na Slovensku v roku 1976, Lesnícky časopis, 26(1):13-27
- KONÔPKA, J., KONÔPKA, B., 2005b: Živelné pohromy, ich príčiny a dôsledky. In KUNCA, A. (Ed.): Aktuálne problémy v ochrane lesa 2005, Zborník referátov z celoslovenského seminára, Banská Štiavnica, 28.-29. 4. 2005, p. 26-36
- HOLZKURIER č. 29/2007
- SUCHOMEL, J., GEJDOŠ, M. 2008: Analýza vývoja technických podmienok a cien sortimentov surového dreva, Monografia TU Zvolen, 116 s., (v tlači)
- LANDWIRTSCHAFTSKAMMER ÖSTERREICH, 2005, Informationsbulletin, 3 s.
- SUCHOMEL, J., GEJDOŠ, M. 2006: Vývoj trhu a cien dreva s energeticky využiteľným potenciálom a vývoj trhu a cien reziva v stredoeurópskom priestore. In: Financovanie 2006. Lesy - drevo [elektronický zdroj]: medzinárodná vedecká konferencia. – Elektronické dokumenty (listy, články, monografie). - Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene, 2006. - ISBN 80-228-1686-8. - 8 s. – 1
- SUCHOMEL, J. a kol. 2004: Projekt na spracovanie následkov vetrovej kalamity zo dňa 19.11.2004, Technická univerzita vo Zvolene, 90 s.
- ZELENÁ SPRÁVA, 2007, Národné lesnícke centrum, Zvolen, 2007, 166 s.

Príspevok vznikol na základe výsledkov výskumu riešeného v projekte Internej projektovej agentúry (IPA) TU Zvolen č. 18/08: Optimalizácia zhodnotenia surového dreva na VŠLP TU Zvolen a marketingová analýza obchodu s drevom na VŠLP TU Zvolen.